

Covenant & Conversation

ת"ס
Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN (ה"צ) YAZI VE ÖĞRETİLERİNDEN

ŞOFETİM ÖZET

Peygamberliğin Sınanması

Moşe, ulus içindeki çeşitli liderlik rollerini listelerken, yalnızca Koen/yargıç ve kraldan değil, *peygamberden* de bahsetmektedir: “Tanrın A-Şem, arandan, kardeşlerinden benim gibi bir peygamber çıkaracak senin için. Onu dinlemelisiniz.”

Moşe peygamberlerin en sonuncusu olmayacaktı. Ancak gerçek bir peygamberi sahtesinden nasıl ayırt edebiliriz? Kralların veya Koenlerin aksine, peygamberler otoritelerini resmi mevkilerinden almıyorlardı. Otoriteleri kendi kişiliklerinde ve Tanrı’nın Sözü’ne ses verme kabiliyetlerinde yatıyordu. Fakat bu, sahte peygamberlerin, hatta belki de samimi, ama hatalı olan ve halkı yanlış yönlendiren kişilerin ortaya çıkma ihtimalini doğuruyordu. Tora bu konuda bir test verir: “Eğer bir peygamberin A-Şem’in Adına duyurduğu bir söz gerçekleşmezse veya [yerine] gelmezse, [işte] o, A-Şem’in konuşmuş olmadığı bir sözdür. O peygamber küstahça konuşmuştur. Korkma ondan.”

İlk bakışta buradaki test basittir: eğer peygamberin önceden haber verdiği şey gerçekleşirse, o zaman o gerçek bir peygamberdir; gerçekleşmezse, değildir. Fakat anlaşılan o ki, bu o kadar da basit değildi.

Bunun klasik örneği Yona Kitabı’dır. Yona, Nineve halkını uyarır: “Kırk gün daha - ve Nineve yıkılacak!” Halk *teşuva* yapar ve şehir kurtulur. Ancak Yona derin bir memnuniyetsizlik içindedir, çünkü bildirisi gerçekleşmemiştir. Oysa Yona gerçekten de Tanrı’nın Sözü’nü konuşmuştur. Bu nasıl olabilir?

Cevap, olumlu ve olumsuz peygamberlik bildirileri arasındaki farkta yatar. Yirmeyau’nun açıkladığı üzere, **“barış için”, yani olumlu bir öngöründe bulunan bir peygamber, ancak sözü yerine geldiği zaman gerçekten Tanrı’nın gönderdiği bir peygamber olarak tanınacaktır.**

Olumsuz bir öngörü ise farklıdır. Eğer gerçekleşmezse, peygamber “Tanrı hükmünden vazgeçti ve affetti” diyebilir - tıpkı Nineve’de olduğu gibi. Rambam açıklar: “Bir peygamber tarafından önceden bildirilen felaketlerde - örneğin belirli bir kişinin öleceğine dair öngöründe bulunduğunda veya belirli bir yılda kıtlık veya savaş veya benzeri bir şey olacağını ilan ettiğinde - bu öngörüsünün yerine gelmemesi onun peygamberlik özelliğini çürütmez.” Rambam sözlerini şöyle tamamlar: “Bir peygamber, ancak iyi talih öngördüğü zaman sınanabilir.” Bu da bizi temel bir sonuca götürmektedir: Peygamber bir kâhin değildir: peygamberlik mesajı, bir tahmin değildir. Tam da Yahudilik özgür iradeye inandığı için, insanın geleceği hiçbir zaman hatasız bir şekilde öngörülemez. İnsanlar değişmeye kabildir. Tanrı affeder. **Bir peygamber kestirimde bulunmaz; uyarıda bulunur. Bir peygamber, gelmekte olan bir felaketi**

önceden bildirmek için değil, daha ziyade onu bertaraf etmek için konuşur. Bir tahmin gerçekleştiyse, başarılı olmuştur. Olumsuz bir peygamberlik mesajı gerçekleştiyse, başarısız olmuştur.

En az bunun kadar önemli olan ikinci bir ders daha vardır: Peygamberliğin gerçek testi, kötü değil, iyi haberlerdir. Felaket, afet ve yıkım hiçbir şeyi kanıtlamaz. Bu gibi şeyleri herkes, itibarını veya otoritesini riske atmadan önceden bildirebilir. Peygamberliğin gerçekten sınanması ancak olumlu bir vizyonun gerçekleşmesiyle olur.

Yisrael'in peygamberleri birer optimist değil, realistti. Yaklaşmakta olan tehlikeler hakkında uyarıda bulunmuşlardı. Ama aynı zamanda, yalnızca Yisrael'i tehlike hakkında uyaran kişiler olmaktan ibaret de değillerdi. Onlar birer umut ajanıydı. **Felaketin ötesinde teselli, başarısızlığın ötesinde değişim olasılığını görebiliyorlardı. İşte gerçek bir peygamberin sınavı budur.**

Şabat Sofrası İçin Tartışma Soruları

1. Hiç, bir uyarıyı göz ardı ettiğiniz ve daha sonra keşke “kulak verseydim” dediğiniz oldu mu?
2. Biri size duymak istemediğiniz bir şey söylediği zaman buna inanmak neden zordur?
3. Hayatınızda size, dinlemesi zor gelse bile her zaman doğruyu söyleyen biri var mı?

Bir Ana Fikir

Gerçek bir peygamber bir umut ajanıdır. Uyarıları, halkın, tutum ve davranışlarını fiilen değiştirmesine ve felaketi bertaraf etmesine olanak sağlar.

Peraşayı Keşfedelim

HAZIRLAYAN: SARA LAMM

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN ÖĞRETİLERİNDEN ESİNLENİLMİŞTİR

Kısaca Peraşa

Şofetim *peraşası*, Yahudi halkının liderlik yapısını ana hatlarıyla verir. Moşe halka, gerçek adaleti güvence altına almak için her şehre yargıçlar ve memurlar atamalarını emrederek, onları asla rüşvet kabul etmemeleri ve kayırcılık yapmamaları konusunda uyarır. Ardından, Yahudi bir kralı ilgilendiren kanunları öğretir. Bu kanunlar, kralın kibirlenmesini önlemek üzere onun kaç at sahibi olabileceğine, kaç eşle evlenebileceğine ve ne kadar servet biriktirebileceğine dair sınırlamalar getirir. Kral kendi Sefer Tora'sını yazmalı ve onu daima yanında taşımalıdır. Bu, ona Tanrı'nın kanununa kendisinin de tabi olduğunu hatırlatacaktır.

Peraşa, Koen ve Levilerin rollerini ayrıntıya döker ve peygamber kavramına değinir. Moşe savaş kanunlarını verir. Bunlara, saldırıya geçmeden önce barış teklifinde bulunma emri ve meyve ağaçlarını mahvetme yasağı da dâhildir. Son olarak *peraşamız*, açık alanda cinayete kurban gitmiş bir kişi bulunduğu ve katilin kimliğinin bilinmediği durumlarda yapılan *egla arufa* seremonisini tarif eder. Bu seremoni toplumun insan hayatına ilişkin sorumluluğunu ortaya koyar.

Peraşa Aktivitesi

Tehlikeli Bölge

Başlangıç olarak oyunculardan biri odadan dışarı çıkacak. Ailenin geri kalanı bir “tehlikeli bölge” seçecek. Bu, örneğin, belirli bir iskemle olabilir. Dışarıdaki kişi geri geldiğinde odanın bir kenarından diğerine geçmeye çalışacak. Aile onun tehlikeli bölgeden uzak durmasına sadece, o bölgeye yaklaştıkça şiddeti artan bir ses çıkarak (örneğin uğultu gibi) yardımcı olabilir.

Tartışın: Tehlikeden uzaklaşmanız için size rehberlik edilmesi size kendinizi nasıl hissettirdi? Gerçek yaşamda bize yapılan uyarıları bazen neden göz ardı ederiz?

Bir Felaket Dalgası

26 Aralık 2004 günüydü. On yaşındaki Tilly Smith, ailesiyle birlikte Tayland'ın Phuket adasında Mai Khao sahilinde yürüyordu. Smith ailesi bundan bir hafta önce kış tatili için İngiltere'den gelmişti ve sabahın erken saatlerinde harikulade güneş ışığının tadını çıkarıyordu. Kumsalda gezinirken Tilly okyanusta garip bir şey fark etti. Su her zaman olduğu gibi narin bir hareketle dalgalanmıyordu. Bunun yerine sahilden uzaklara çekiliyor ve deniz tabanını açığa çıkarıyordu. Geride kalan sular da çalkalanmış bir gazlı içecek şişesi gibi köpürüp kabarcıklar çıkarıyordu.

Bunun iki hafta öncesinde, İngiltere'nin Surrey kasabasındaki okulunda girdiği coğrafya dersinde Tilly'nin öğretmeni Mr. Karney, sınıfa depremler ve tsunamiler hakkında bir video göstermişti. Onlara okyanusun bu sismik değişimlerden nasıl etkilendiğini ve bu kapsamda, dikkat edilmesi gereken erken uyarı işaretlerini öğretmişti. Bu gibi işaretleri aynı ay içinde bir tatil sırasında bizzat görmeyi hiç beklemeyen Tilly, Mr. Karney'nin okyanusun bir tsunami sırasında nasıl davranabileceğine dair tariflerinin tam da gözlerinin önünde meydana gelmekte olduğunu fark etti.

Tilly aniden durdu ve dehşet içinde ailesine döndü. Annesine bir tsunaminin yaklaşmakta olduğunu söyledi, ancak annesi durumu anlamamıştı ve Tilly'nin aşırı tepki gösterdiğini düşünüyordu. Ancak Tilly gittikçe telaşlanıyor ve korkunç bir tehlikede oldukları ve sahili derhal terk etmeleri gerektiği konusunda ısrar ediyordu. Tilly'nin gittikçe artan paniği nihayet babasını, otelin güvenlik görevlisini alarma geçirmeye ikna etti. Görevli dehşete kapılmış olan bu okul öğrencisini dinledi. Sadece birkaç saniye sonra Endonezya'da bir depremin meydana geldiği bilgisi telsizle doğrulandı.

Tilly'nin çekinmeden konuşması ve göz ardı edilmeyi reddetmesi sayesinde, güvenlik personeli tüm sahili boşalttı ve herkesi aceleyle otelin üçüncü katına çıkardı. Dakikalar sonra muazzam bir su duvarı sahile çarparak önüne çıkan her şeyi yok etti.

2004 yılında Hint Okyanusu'nda meydana gelen tsunami, tarihteki en ölümcül doğal afetlerden biriydi. Ancak Mai Khao sahilinde, küçük bir kız uyarı işaretlerini gördüğü ve sessiz kalmayı reddettiği için, yüzden fazla kişinin hayatı kurtulmuştu.

Kartlar ve Sohbet

Kartlar ve Sohbet destelerimiz her *peraşa* için bir kart içermektedir. Kartın bir yüzünde Tora'dan, üzerinde düşünmek ve tartışmak üzere ilginç bir soru bulacaksınız. Diğer yüzde Rabi Sacks'tan, *peraşanın* üzerine yeni bir ışık tutacak bir fikri keşfedeceksiniz.

“...çok iyi bir şekilde araştırmalısın...”

- Devarim 17:4

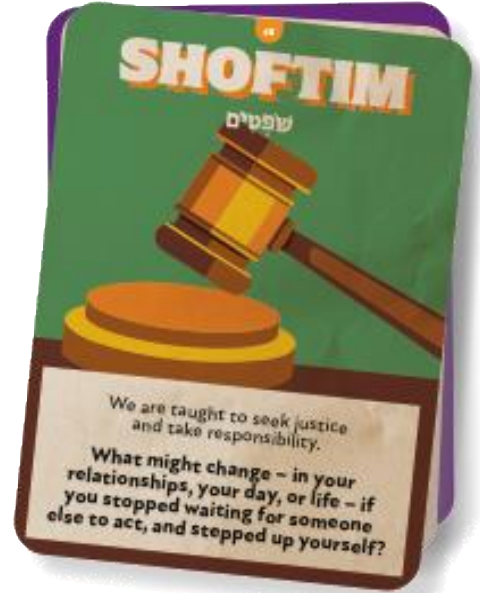
Bize adaleti aramamız ve sorumluluk almamız gerektiği öğretilmektedir.

SORU:

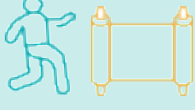
Eğer başka birinin harekete geçmesini beklemeyi bırakıp şahsen bir adım atarsanız ilişkilerinizde, gününüzde veya yaşamınızda neler değişebilir?

Rabi Sacks, Devarim 17:3 açıklamalarında şöyle yazar:

“Tıpkı her yaşamın bir görevi olması gibi, aynı şekilde her gün de bir fırsatı beraberinde getirir. Eğer olduğumuz yerde olmamızın sebebi Tanrı'nın orada olmamızı istemesi ise, o zaman, her durumda, O'nun bizden yapmak istediği bir şey, yerine getirmemizi istediği bir kurtuluş eylemi olmak zorundadır. Bunun ne olduğunu bilmenin tek yolunun, durumu baş aşağı çevirmek olduğunu keşfettim. Eskiden insanların yaptığım işi övmelerini umardım; sonraları, burada olmamın amacının, başkalarının yaptığı işi övmek olduğunu fark ettim. Eskiden, kriz anlarında, bir arkadaşımın bana güven verecek bir söz söylemesini beklerdim; ta ki aniden, bu güveni vermesi gereken kişinin ben olduğumu anlayana kadar. Bu keşif hayatımı değiştirdi.”

- **Kartlar ve Sohbet** hakkında daha fazlası için <https://rabbisacks.org/cards-and-conversation> bağlantısını ziyaret edebilirsiniz.

Pratikte Peraşa

HAFTANIN MİTSVASI

“Onu dinlemelisiniz.” (Devarim 18:15)

Şofetim *perası* bize, Tanrı’nın Adına konuşan bir peygamberi dinlememizi emreder. Kralların veya Koenlerin aksine, peygamberlerin otoritesi tamamen, rahatsız edici gerçekleri konuşma cesaretlerinden, halka duymak istediklerini değil, duymaları gerekeni söylemelerinden kaynaklanıyordu. Hepimizin hayatında böyle kişiler vardır: Bir anne, bir baba, bir öğretmen, sizi dürüstçe uyaracak kadar önemseyen bir arkadaş. Hayatınızda bu rolü üstlenen bir kişiyi düşünün ve onun kendisine müteşekkir olduğunuzu bilmesini sağlamanın bir yolunu bulun.

PRATİK KONUŞALIM

Siz nasıl tepki vereceksiniz?

Etrafımızı bizimle hemfikir olan kişilerle sarmak ve bize meydan okuyan ya da hatalarımıza işaret eden kişilerden kaçınmak kolaydır. Ancak bize en çok yardımı dokunan insanlar genellikle bize duymayı zor bulacağımız bir şeyi söylemeye hazır olanlardır. Birinin size duymak istemediğiniz bir şey söylediği en son olayı hatırlayın. Haklı mıydı? Tora, sahte bir peygamberin, öngörüsünün gerçeğe dönüşmemesiyle ifşa olacağını söylemektedir. Ancak Yona halkı Nineve’nin 40 gün içinde yıkılacağı konusunda uyardığında halk *tesuva* yapmış ve şehir bağışlanmıştı. Yona’nın öngörüsü gerçekleşmemişti, ama o yine de gerçek bir peygamberdi. Nasıl mı? Çünkü olumsuz bir kehanet, sabitlenmiş bir kader değil, bir uyarıdır. Eğer felaket bertaraf edildiyse, kehanet başarıya ulaşmış demektir. Buna karşılık olumlu bir kehanet Tanrı’nın bir sözüdür ve Tanrı, iyi konularda verdiği sözlerini bozmadı. Bu yüzden bir peygamber hiçbir zaman kötü bir geleceğe dair uyarılarıyla değil, yalnızca verdiği iyi haberlerle sınanabilir. Bu bize insanın özgürlüğü hakkında ne öğretiyor?

Şunu Bir Dene

GENÇ ÖĞRENCİLER

Geniş bir su birikintisine doğru yürümekte olduğunuzu ve bir arkadaşınızın size “Dur! Ayakkabılarını mahvedeceksin!” diye bağırdığını düşünün. Eğer durursanız ve ayakkabılarınız kuru kalırsa, bu arkadaşınızın hatalı olduğu anlamına mı gelir? Hayır. Yaptığı uyarı tam da amaçladığı şeyi başarmıştır. İşte peygamberler de o arkadaş gibiydi. Halkı, davranışlarını değiştirmedikleri takdirde başlarına gelecek korkunç şeyler hakkında uyarıyorlardı. Halk kulak verdiği zaman bu kötü şeyler meydana gelmiyordu. Peki, ya sizin, bir hata yaptığınızda sizi uyaraacağına güvendiğiniz kişi kim?

İLERİ DÜZEYLİ ÖĞRENCİLER

Bir kişi size açık yürekle bir geri bildirim sunduğu zaman, bunu bir eleştiri olarak değil, sizi önemseyişinin bir göstergesi olarak algılamaya çalışın. Başkalarının sizi uyardıkları sonuçları dikkate almak daha iyi bir insan olmanıza yardım edecekse, buna açık olun.

“Kıyamet, ümidini yitiren peygamberliğin ve sabrını yitiren siyasetin başına gelen şeydir.” – Rabi Sacks

Katmanlı Öğrenim

Rabi Sacks'ın çeviri ve açıklamalarıyla Koren Sacks Humash'tan aktardığımız bakış açılarıyla, 'Tora'da adım adım ilerleyin. Her adım sizi biraz daha derine götürecek ve tıpkı Rabi Sacks'ın öğrettiği gibi 'Sohbet olarak Tora'yı davet edecektir.

Kraliyet Kısıtlamaları

KATMAN 1: TORA'NIN METNİNE BAK - DEVARIM 17:17

”...וְכֶסֶף וְזָהָב לֹא יִרְבֶּה-לּוֹ מְאֹד...”

KATMAN 2: RABİ SACKS'IN ÇEVİRİSİNİ OKU

”... [Kral] kendisi için çok fazla gümüş ve altın da biriktirmemelidir.”

KATMAN 3: ANLAMI HAKKINDA DÜŞÜN

Tora, Yahudi bir krala katı sınırlamalar koyar. Halktan insanların at satın almak için Mısır'a gönderilmesi olasılığına karşı kralın çok fazla atı olmamalıdır. Bir kral, kalbini yoldan çıkarmamaları için çok fazla kadınla evlenmemelidir. Ve aşırı servet de biriktirmemelidir. Bu kısıtlamalar, kralın alçakgönüllülüğünü korumasını ve ona rolünün biriktirmek değil, hizmet etmek olduğunu hatırlatmayı amaçlıyordu. Güç sahibi olmak, birçok kez liderlerin kuralların kendileri için geçerli olmadığı inancına kapılmalarına yol açar. Sizce bunun nedeni nedir?

KATMAN 4: RABİ SACKS'IN AÇIKLAMASINI ÖĞREN

“Şelomo'nun – insanların en bilgesinin – ihlal ettiği üç yasak bunlardı ve antik Yisrael monarşisinin tarihinin büyük bölümünü işaretleyen yozlaşmaya doğru yavaş ve uzun süreli kayma bununla başlamıştı. Bu durum, Şelomo'nun ölümünden sonra krallığın bölünmesine yol açmıştı.

Ama bunlar sebep değil, belirtiydi. Sebep, kralın, halkın üzerinde olduğu için kanunun da üzerinde olduğu hissine kapılmasıydı.” ... Gücün getirdiği kibir, onun çöküşünün sebebidir. Tora'nın, tevazu konusunda, yalnızca sahip olunacak iyi bir karakter özelliği olarak değil, krallık rolünün olmazsa olmaz bir gereği olarak ısrar etmesinin sebebi budur.

Kendi sorularınızı da ekleyin! Öğrendiklerinizi Tora'daki diğer örneklerle ve kendi yaşamınıza da uygulayın...

Kral Şelomo, Tora'nın uyarılarını, bu uyarıların işaret ettiği olumsuz sonuçlardan etkilenmeksizin göz ardı edebilecek kadar akıllı olduğuna inanıyordu. Kuralların kendisi için değil, sıradan insanlar için olduğunu düşünüyordu. Ancak Tora'nın uyarıları, zekâmızı kullanarak alt etmemizin beklendiği birer meydan okuma değildir; bizi kendi kusurlarımızdan korumayı amaçlayan sınırlamalardır. Gerçek liderlik, kimsenin, hatta en bilge kralın bile, kanunun üzerinde olmadığını kabul edecek kadar alçakgönüllü olmayı gerektirir.

1. Tüm kralların ve tüm insanların en bilgisi olan Kral Şelomo, kuralları ihlal etmenin yol açabileceği tehlikelerden kaçınabilecek kadar bilge olduğu gerekçesiyle atlar ve eşler hakkındaki kuralları ihlal edebilir miydi?
2. Kibir insanın çevresindeki uyarıları görememesine nasıl yol açar?
3. Kuralları bilmekle onlara riayet edecek alçakgönüllülüğe sahip olmak arasındaki fark nedir?

Koren Sacks Humash hakkında daha fazlası için <https://rabbisacks.org/books/the-koren-sacks-humash> bağlantısını ziyaret edebilirsiniz.

The Rabbi Sacks Legacy, Rabi Lord Jonathan Sacks'ın bir Tora öğretmeni, bir liderler lideri ve ahlaki bir ses olarak zaman üstü ve evrensel hikmetini devam ettirmektedir.

Rabi Sacks'ın birçok yazısını, yayınlarını ve konuşmalarını keşfetmek veya Legacy'nin çalışmalarını desteklemek için www.RabbiSacks.org, adresini ziyaret edin ve The Rabbi Sacks Legacy'yi sosyal medyada takip edin: @RabbiSacks

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.